

Aleksander Ružič

SEVEROVZHODNO GORIČKO – kratek zgodovinski oris do 1918

Severovzhodno Goričko je bilo v prazgodovini poseljeno precej redko. Poselitev je onemogočal strnjen gozd, slaba rodovitnost tal in omejene rodovitne površine. Do sedaj ugotovljene najdbe kamnitega orodja iz različnih kamnin (serpentinit, amfibolit, peščenjak in gnajs) kljub temu nakazujejo na poselitev po vsem prostoru.¹

V času železne dobe je bilo področje Goriškega skromno poseljeno. S. Pahič omenja pleme Serretov, vendar oprijemljivih dokazov za to ni. Po velikem uporu panonskih plemen leta 9 se je rimski imperij utrdil na Donavi in to ozemlje je bilo vključeno v rimsko provinco Ilirijo (Illiricum), pozneje v Spodnjo Ilirijo (Illiricum inferior). V času cesarja Klavdija je dobila ime Panonija (Pannonia), leta 105, v času Trajana, pa je ozemlje spadalo v Gornjo Panonijo (Pannonia Superior). Iz tega obdobja so prisotna gomilna grobišča², vendar še nobeno na tem prostoru ni odprto in niso izključena presenečenja (npr. povezovanje in stapljanje plemen s Kelti v mlajši železni dobi). V tem času se je prebivalstvo ukvarjalo s poljedelstvom, živinorejo in nekaterimi obrtni kot sta lončarstvo in tkalstvo.

V 2. stoletju so bili vpadi barbarskih plemen prek Donave zmeraj bolj pogosti. Tako so vpadi Kvasov in Markomanov leta 169 zavrli gospodarski in kulturni razcvet celotnega Prekmurja, pokrajino pa zelo razredčili. V 3. stoletju je rimska oblast začela tukaj že slabeti. Prostor se je praznil in zgodnje, rimsko krščanstvo tu ni moglo pustiti večjih sledov.

V 6. stoletju so se začeli sem naseljevati Slovani. Leta 796 so prišli pod nadoblast Frankov in čez dve leti so že spadali v cerkveno upravo salzburške nadškofije. Začelo se je pokristjanjevanje poganskega slovanskega življa. Po letu 840 je severovzhodno Goričko že spadalo v Spodnjo Panonijo. V fevd jo je dobil nitranski knez in frankovski vazal Pribina, ki je pokrajino koloniziral in hkrati širil krščanstvo. Po Pribinovi smrti leta 861 je njegov sin Kocelj, tedaj frankovski mejni grof, začel pospešeno naseljevati v Spodnjo Panonijo Slovane. Ko sta sem prišla leta 863 brata Konstantin in Metod, se je krščanstvo zaradi razumljivega slovanskega bogoslužja, ki sta ga uvedla slovanska brata, tako razširilo, da so frankovski misijonarji Spodnjo Panonijo zapustili. Slovanska brata sta morala na zagovor v Rim k papežu Hadrianu II., s čimer je povezano ime vasi Adrijanci.³ Frankovski škofje so leta 874 Koclja odstranili in slovanski duhovniki so Spodnjo Panonijo morali zapustiti.

Konec 9. stoletja so začeli v Spodnjo Panonijo vdirati nomadski Ogri in dotedanjo upravno in cerkveno ureditev uničili. Pri Augsburgu jih je leta 955 Oton I. hudo porazil in jih potisnil nazaj v Panonsko nižino. Prekmurje je s tem ostalo sicer pod ogrsko upravo, vendar so se Ogri umaknili za obrabni pas, ki so ga postavili po črti, ki je skorajda identična današnji državni meji med Madžarsko in Slovenijo v Prekmurju in narodnostni meji v Slovenskem Porabju, zato je verjetna trditev, da se je že takrat začela oblikovati slovenska narodnostna meja Prekmurja in slovenskega Porabja. To skoraj nikogaršnje ozemlje, zaraščeno in le z ozkimi posekami prehodno območje je segalo več kot deset kilometrov čez Rabo na sever in vse do Drave na jugu, na vzhodu do že omenjenega obrambnega pasu (gyepüeleve), na

¹I. Šavel, Arheološka topografija Slovenije, str. 14, Ljubljana 1991

²Ibidem, str. 19

³M. Kokolj, Prekmurški Slovenci 1919 – 1941, str. 47, Pomurska založba 1984. Ivan Zelko o tem piše, da so Adrijanci dobili ime iz osebnega imena Adrijan, ki je bilo takrat zelo pogosto krstno ime; po mučencu sv. Adrijanu, kateremu je bila posvečena cerkev v Blatogradu med leti 850 – 858.

zahodu pa do meridiana, ki poteka čez Radgono. Bilo je torej mejno ozemlje med krono sv. Štefana in Franki, ki so zadržali cerkveno upravo vse do Ladislava I., ki je leta 1094 ustanovil zagrebško škofijo, kamor je spadalo odslej tudi celotno Prekmurje. Organizacijo civilne uprave je leta 1091 Ladislav uredil tako, da je spodnji del Prekmurja spadal k Zalski županiji s sedežem v Zalaváru (nekdanjem Blatenskem kostelu), gornji del pa k Železni županiji s sedežem v Vasváru (Ferrum Castrum). Győrska škofija si je po dolgoletnih sporih in prizadevanjih leta 1176 uspela priključiti v svojo cerkveno upravo celotno Železno županijo in s tem je tudi severovzhodno Goričko cerkveno pripadlo tej škofiji.⁴ Tu se je začela oblikovati slovensko-ogrška etnična meja, ki je potekala na območju severovzhodnega Goričkega od povirja Zale in vzhodno od Dolencev, med Hodošem (Hodos) in Šalovci ter vzhodno od Domanjševcev (Domonkosfa) in Lončarovcev. Po tej črti je potekala meja med Stražno krajino (Orség) in Slovensko krajino (Tótság).

Fevdalna gospoda je obvladovala skoraj celotno ozemlje. Zemljo so ponekod imeli le še mali plemiči ali nemešnjaki, ki so imeli po dve kmetiji in nekatere službe⁵ in svobodnjaki ali nobiles. Kmet je moral tudi tukaj zemljiški gospodi plačevati zemljiški davek in opravljati tlako ali roboto, cerkvi pa dajati desetino. Kmetje so pridelovali pšenico, rž, proso, ječmen, bob, lan, mak in vino.

Področje petrovske župnije je bilo okoli leta 1200 že naseljeno. Zemljo so si lastili različni posestniki, med njimi tudi dolnjelendavski fevdalec Haholt IV. Leta 1265 sta posest, sedmih vasi in sicer Gornje Petrovce, Peskovce, Stanjevce, Križevce, Kančevce in še dve vasi po zamenjavi s Haholti dobila Rihenova sinova Peter in Pavel iz turniške fevdne rodbine Gyure. Od imena Peter se lahko izvaja ime za vas Petrovci in se prvič omenja leta 1431.⁶ Zaradi smrtnega sovraštva med rodbinama je moral posredovati celo kralj, ki je odločil, da se izvrši zamenjava posesti tako, da v zameno za petrovske posesti dobi rodovina Haholtov Turnišče z okolico, do tedaj last rodovine Gyure. Gyure so svoja posestva obdržali vse do 18. stoletja. S porokami so do delnih posesti rodovine Gyure prišli različni nemešnjaki, med njimi tudi najstarejša še živeča petrovska rodbina Koltaj. Svojo zemljo so imele v Gornjih Petrovcih, Stanjevcih in v Peskovcih še svobodnjaške rodbine in zemljiški gospodje Széchyji iz Gornje Lendave (Grad). Stalno si je lastila to zemljo tudi cerkev. Prave razmejitve ni bilo in so tako kočarji in drugi podložniki morali plačevati davek v naturi kot tudi v denarju mnogokrat obema gospodarjema. Adrijanci in Lucova sta do turške zasedbe Šalovcev spadali v to župnijo, medtem ko je Martinje vse do leta 1924 spadalo v župnijo Gornji Senik in je takrat zaradi nove državne meje bilo priključeno k petrovski. Sem so skoraj ves čas spadali tudi Križevci. Župnijska cerkev Nedela ali sv. Trojica v Gornjih Petrovcih se prvič omenja šele leta 1627, a je mnogo starejša, kajti kapela sv. Križa, po kateri so Križevci dobili ime in se to ime omenja prvič leta 1405, je bila podružnična cerkev petrovske župnije. Podobne starosti je tudi cerkev sv. Ane v Boreči. Košič pravi, da je iz leta 1137.

Od 1592 do 1732 je bila petrovska župnija protestantska. Protestantsko učenje se je po nekaterih domnevah pojavilo v Boreči že leta 1535.⁷ Plemstvo se je luteranstva (in manj kalvinizma) hitro oprijelo, kar so potem storili tudi podložniki. Leta 1587 je Janž Mandelc natisnil *Agendo Vandalico* (Slovenski obrednik). Pastorji in kantorji so bili tudi učitelji. Pouk je potekal v materinščini in ne v uradnem madžarskem jeziku. Uporabljali so nekatere slovenske protestantske knjige, prevode v prekmurščino, sicer pisane v madžarskem črkopisu,

⁴ I. Zelko, *Zgodovina Prekmurja*, str. 99, Pomurska založba 1996

⁵ Némes (madž.) – plemenit

⁶ I. Zelko, *Zgodovina Prekmurja*, str. 255, Pomurska založba 1996

⁷ V. Kerčmar, *Evangeličanska cerkev na Slovenskem*, str. 93, Murska Sobota 1995

in svoje zapiske. To je odločilno pripomoglo k temu, da se je prekmurski jezik kljub sedemstoletnemu onemogočanju ohranil vse do priključitve k matici. Luteranstvo se je v petrovski župniji obdržalo tudi celotno 17. stoletje. Vizitacijski zapisnik iz leta 1698 navaja, da je v tej župniji od 256 odraslih prebivalcev bilo le 9 katoličanov.⁸

Nemešnjaške rodbine so imele veliko moč tudi nad cerkvenim imetjem, kar je glede na njihovo luteransko prepričanje omogočalo, da so se evangeličanski duhovniki tukaj obdržali vse do leta 1732, ko so nemški vojaki s silo vrgli iz cerkve zadnjega evangeličanskega duhovnika in ga odgnali v zapor. Zaradi velikega pomanjkanja katoliških duhovnikov so potem, ko so tudi petrovska, hodoška in kančevska župnija kot zadnje evangeličanske cerkve na Slovenskem, postale katoliške, so duhovniško službo opravljali licenciati. Toda prebivalstvo se je luteranstva trdno oklepalo in so svoje obrede opravljali na skrivaj, največ v gozdovih, večkrat letno pa so se odpravili na romanje v evangeličanske artikulirane kraje na Madžarsko, največ v Surd (Šurd) in Nemeccsó. Stanje se je spremenilo po tolerančnem patentu leta 1781. Začela so se prizadevanja za gradnjo evangeličanskih cerkvenih občin. V Gornjih Petrovcih je bila zgrajena leta 1824, Križevcih pa že leta 1785, in sicer na nenaseljenem južnem slemenu današnjih Križevcev, danes imenovano Vrej. Ker je skoraj celotno prebivalstvo luteransko prepričanje obdržalo, je cerkev sv. Križa v Dolu počasi ugašala in 1872 so jo razdrli. Vse severovzhodno Goričko je leta 1636 prešlo v turško področje, zato so prebivalci morali občasno plačevati davek tudi Turkom, vendar je po bitki pri Monoštru (Szentgotthárd) turška oblast začela slabeti.⁹ Podružnično cerkev sv. Ane v Boreči so Turki razdejali in deloma požgali pred letom 1689, vendar sta jo leta 1739 gornjelendavski grof Leopold Nadasdy in györski škof Adolf Groll dala baročno obokali in obnovili.¹⁰

Domanjševska cerkev sv. Venceslava je stala že leta 1208 in je izredni umetnostni spomenik. Ime prihaja iz osebne imena Dominik (Domonkos).¹¹ Ozemlje je bilo že zunaj gornjelendavskega ozemlja in je spadalo veliko stoletij v župnijo Velemér, katere kraji so bili naseljeni s Slovenci in so bili tam naseljeni še pred prihodom Madžarov. Na redko naseljeno ozemlje so madžarski stražniki v Stražno krajino (Őrség) po 10. stoletju naseljevali različno prebivalstvo in glede na okoliščine bi lahko sklepali, da so dali postaviti cerkev oni. Toda ker je bila cerkev zunaj stražne krajine in je župnija Velemér bila slovenska, je to težko verjeti. Pozneje so jo vzdrževale različne svobodnjaške rodbine, mnoge tudi slovenske, kot na primer rodbina Muncu leta 1208. V času protestantizma so cerkev prevzeli luterani, ki so tukaj vztrajali vse do leta 1732, ko so jim tako kot petrovsko, kančevsko in hodoško cerkev na silo vzeli nemški vojaki. Ljudje luteranstva niso opustili in so obiskovali artikulirana kraja Nemeccsó in Cseldömölk. Mnogi so imeli Biblijo in so jo skušali s skrivanjem ohraniti pred nepismenimi hišnimi preiskovalci. Po tolerančnem patentu so okrog leta 1800 postavili vzhodnejše od stare na novo leseno cerkev, ki je spadala v hodoško evangeličansko cerkveno občino. 1871 so zgradili šolo in župnišče.

⁸ I. Zelko, Zgodovina Prekmurja, str. 78, Pomurska založba 1996

⁹ R. Kiszling, Bitka pri Modincih 1. avgusta 1664. Kraj bitke obeležuje beli križ v Modincih (Mogersdorf), stoječ tik ob državni meji Avstrija – Madžarska, južno od Monoštra. Na Goričkem je še živ izrek »monte kukolo«, s čimer je nekdo, ki je nekaj zapovedoval ali pojasnjeval, hotel poudariti, da izrečeno drži kot pribito in v to ni mogoče dvomiti ali se (temu) mu upirati. Izraz je nedvomno nastal po imenu nemškega general-feldmaršala Raimonda Montecuccolija, ki je z odločno akcijo tretji dan bitke hudo porazil Turke. Velika zmaga krščanske vojske nad Turki je očitno ostala v zavesti Goričancev še dolga stoletja in se je prenašala z ustnim izročilom na mlade rodove več stoletij.

¹⁰ I. Zelko, Zgodovina Prekmurja, str. 78, Pomurska založba 1996

¹¹ V. Kerčmar v knjigi Evangeličanska cerkev na Slovenskem (str. 210) navaja, da ime Domanjševci prihaja od besede Mincu. Na Starem vreju je bil dominikanski samostan, cerkev in latinska šola - gimnazija za otroke premožnejših staršev. Nekoč zelo imenitno vas so Turki oropali, vse zgradbe do tal požgali in prebivalce razgnali. Postavlja se vprašanje, kdo je potem še lepo ohranjeno romansko cerkev zgradil oziroma kako bi se naj izognila turškemu navalu.

Šalovci so leta 1366 so spadali k gornjelendavskemu zemljiškemu gospodu. Zemljo so imele še številne svobodnjaške družine. Urbar iz leta 1541 jih omenja kot trg in sedež sodnijskega okoliša. V tem obdobju sta bila le še tako imenitna le Grad in Sobota.¹² Šalovci so bili pred vpadom Turkov malo pred letom 1627 še imeniten trg. Po tem se omenjajo le še kot vas. Pred letom 1600 so bili še samostojna župnija. Košič piše, da so okoli leta 1604 v Šalovce vdrli Némethyovi Kruci in cerkev zažgali. S tem je župnija zamrla in je bila vključena v dolensko. Leta 1698 so imeli v Šalovcih en zvon na lesenem stebru in pokopališče. V spodnjem delu vasi stoji obnovljen vaški zvonik in iz tega je možno izvajati lokacijo stare šalovske cerkve in pokopališča, kajti že 1778 je za vso župnijo bilo že pokopališče v Dolencih in torej v Šalovcih več ni bilo pokopališča.

Župnija Dolenci je obstajala že leta 1331. Cerkev je obstajala že pred tem letom, vendar ne na griču, kjer stoji sedanja cerkev. To so postavili leta 1543 in župnija je obsegala Dolence, Budince, Ritkarovce in po letu 1600, ko so Turki Šalovce razdejali in cerkev do tal porušili, tudi to naselje. Leta 1591 je cerkev prešla v evangeličansko pristojnost in vsi predikanti so morali priseči na Formulo concordiae. Čeprav se je gornjelendavski zemljiški gospod Deziderij Széchy spreobrnil in postal katoličan leta 1637, je zaradi prepovedi, da bi odzemale cerkve protestantom, dolenska cerkev prešla v katoliške roke šele 1671, ko je odšel ali umrl zadnji protestantski predikant Janez Terboč. Voljo vdove Deziderja Széchyja Sare Draškovič, ki je bila katoličanka, da naj protestantom odvzamejo vse cerkve na gornjelendarvskih posestih, je udejanil Jurij Széchy. Zaradi pomanjkanja duhovnikov so cerkveno službo vse do leta 1757 opravljali licenciat.¹³

Markovska župnija je obstajala že v srednjem veku. Cerkvi sta stali v Markovcih (na meji s Čepinci, zato so ji rekli tudi čepinska, ker je zares bila v tej vasi, a so mejo med obema vasema prestavili na zahod in s tem je cerkev bila res postavljena v Markovce) in na Gornjem Seniku. Od 1592 do 1672 je bila župnija protestantska. V tem času je bil sedež župnije na Gornjem Seniku, po tem pa nekaj deset let v Markovcih in nato zopet vse do konca prve svetovne vojne na Gornjem Seniku, ko je ta pripadel Madžarski. Od tedaj je sedež v Markovcih. Leta 1683 so cerkev v Markovcih, potem ko so se po porazu pred Dunajem vračali domov, zelo poškodovali Turki in Kruci. Leta 1753 je bila že v celoti obnovljena. 1756. je bila šola na Gornjem Seniku. Učitelj je bil hkrati tudi organist. V Markovcih je bila šola ustanovljena leta 1872.¹⁴

Upravna razporeditev katoliških župnij:

ŽUPNIJA	VASI
Markovci	Čepinci, Markovci, Gornji Senik, Martinje (do 1924), Trdkova. Po letu 1923 je Gornji Senik pripadel Madžarski.
Dolenci	Dolenci, Budinci, Ritkarovci in po letu 1600 tudi Šalovci, ki so bili do tedaj samostojna župnija. K župniji Šalovci so do tedaj spadali Šalovci, Isyp, Adrijanci, Bačič, Popovci, Lucova in Puca. Cerkev je stala v Popovcih, za katere se ne ve, kje je ta kraj bil, kakor tudi ni znano, kje so bili Isyp, Bačič in Puca.
Domanjševci	Spadali so v župnijo Velemér.
Gornji Petrovci	Gornji Petrovci, Stanjevci, Otovci, Neradnovci, Boreča, Šulinci,

¹² I. Zelko, Zgodovina Prekmurja, str. 273, Pomurska založba 1996

¹³ Ibidem, str. 271

¹⁴ Ibidem, str. 282

	<p>Ženavlje, Peskovci in Križevci do leta 1627, ko so bili vključeni v župnijo sv. Benedikta v Kančevcih.</p> <p>Po letu 1600 so bili priključeni tudi Adrijanci in Lucova.</p> <p>Sredi 18. stoletja so bili Otovci priključeni h graški župniji, k petrovski pa znova Križevci.</p> <p>Leta 1924 so Martinje zaradi nove državne meje priključili k petrovski župniji.</p>
--	--

Upravna razdelitev evangeličanskih cerkvenih občin (po tolerančnem ediktu):

CERKVENA OBČINA	Cerkve in naselja
Domanjševci	<p>Okrog leta 1800 so postavili prvo, leseno cerkev.</p> <p>Sedanja je bila zgrajena leta 1824.</p> <p>Do 1870, ko je postala samostojna, je spadala k hodoški cerkveni občini. K nje so se priključile vasi Bükalja, Somorovci (Szomoroc), Krčica (Kercza), Magyarszombatfa, Gödörháza in Velemér, vse naštete po letu 1919 na Madžarskem in Središče (Kisszerdahely).</p> <p>Leta 1883 sta se priključila kraja Prosenjakovci in Čikečka vas.</p>
Gornji Petrovci	<p>Cerkvena občina je bila ustanovljena leta 1821.</p> <p>Cerkev je bila zgrajena leta 1824.</p> <p>V petrovsko evangeličansko cerkveno občino spadajo vasi: Adrijanci, Boreča, Čepinci, Gornji Petrovci, Lucova, Markovci, Neradnovci, Stanjevci, Šulinci in Ženavlje.</p>
Hodoš	<p>Cerkvena občina je bila ustanovljena leta 1783.</p> <p>Prva evangeličanska cerkev je bila zgrajena leta 1783.</p> <p>Drugo cerkev so zgradili leta 1845.</p> <p>Sem so spadale vasi Hodoš, Šalovci, Bükalja, Somorovci (Szomoroc), Krčica (Kercza), Magyarszombatfa, Gödörháza in Velemér (razen prvih dveh od 1870 do 1919).</p> <p>Po 1919 sta v tej cerkveni občini Hodoš in Šalovci.</p>
Križevci	<p>Cerkvena občina je bila ustanovljena leta 1783.</p> <p>Takrat pa vse do ustanovitve drugih cerkvenih občin so sem spadali naslednji kraji: Kuštanovci, Prosenjakovci, Pordašinci, Selo, Fokovci, Neradnovci Ženavlje, Boreča, Adrijanci, Peskovci, Panovci, Ratkovci, Berkovci, Stanjevci, Gornji Petrovci, Šulinci, Mačkovci, Dankovci, Prosečka vas, Pečarovci, Otovci, Lucova, Čikečka vas, Ivanovci, Košarovci, Kuzma in Kukeč.</p> <p>sedanja cerkev je bila zgrajena leta 1885.</p> <p>Danes spada v križevsko evangeličansko cerkveno občino 16 vasi: Križevci, Peskovci, Kuštanovci, Panovci, Ratkovci, Berkovci, Mačkovci, Dankovci, Prosečka vas, Pečarovci, Otovci, Ivanovci, Košarovci, Lončarovci, Pordašinci in Fokovci.</p>

Na podlagi sklepa vrhovnega sveta v Parizu z dne 1. avgusta 1919 so Prekmurje (Slovensko krajino) dne 12. in 13. avgusta 1919 zasedle vojaške enote vojske Kraljevine

Srbov, Hrvatov in Slovencev. Razmejitvena komisija je delala do 31. maja 1924, ko je določila tudi tromejno točko med državami Avstrija, Madžarska in Kraljevina SHS v vasi Trdkova.

Do 31. maja 1921 so k okraju Monošter (Szenegyhárd) spadale tudi naslednje občine: Budinci, Čepinci, Hodoš, Krplivnik, Dolenci, Markovci, Šalovci in Trdkova (Martinje). Po tem so tudi te prešle pod upravo civilnega komisarja Lainšica s sedežem v Murski Soboti. S 1. junijem je bil civilni komisariat preurejen v okrajno glavarstvo s sedežem v Murski Soboti, kar pa na obravnavanem območju ni spremenilo upravne ureditve.¹⁵

Šolstvo je bilo organizirano tako kot pred priključitvijo Prekmurja h Kraljevini SHS in sicer na Hodošu, Domanjševcih, Šalovcih, Markovcih, Dolencih, Križevcih, Adrijancih, Gornjih Petrovcih, Trdkovi (Martinju), Ženavljah, Šulincih in Stanjevcih. Najlepše šole je dal zgraditi v Adrijancih, Stanjevcih in Šulincih industrialec Hartner leta 1913. kot upnik nasproti tedanji šolski upravi avstro-ogrskega cesarstva. Vse so bile zgrajene po istem načrtu in so danes deloma obnovljene, čeprav v njih že več dolgo ni pouka. Do 1919 (s prekinitvami zaradi vojne) je pouk potekal deloma v prekmurščini in deloma v madžarskem jeziku, potem pa že povsod v slovenskem knjižnem jeziku. Po priključitvi Prekmurja h Kraljevini SHS so namreč vsi učitelji, ki niso obvladali prekmurščine in seveda tudi ne slovenskega jezika, odšli na Madžarsko, nova oblast pa je sem nameščala večinoma priučene abituriente, vendar je vse obdobje prve Jugoslavije tukaj zmeraj primanjkovalo učiteljev. Delovna mesta učiteljev v Prekmurju in še posebej na Goričkem so se takrat zaradi vsesplošne zaostalosti smatrala kot kazenska in nemalokrat so oblasti sem nameščale oblasti manj vsečne, največkrat politično levo usmerjene učitelje.¹⁶ Šole so bile državne, katoliške in evangeličanske.

V Gornjih Petrovcih je bila brzojavna postaja in telefonska govornica. Tu je delovala tudi srezka uprava finančnih kontrol. Te so bile v Budincih, Domanjševcih, Gornjih Petrovcih, Trdkovi in na Hodošu. Trahomske postaje so bile v Gornjih Petrovcih, Križevcih in Šalovcih. Te so spadale pod zdravstveno okrožje v Križevcih, kjer je deloval tudi zdravnik.

Železnica Zalalövö - Hodoš – Murska Sobota je bila zgrajena v letih 1906 in 1907. S priključitvijo Prekmurja h Kraljevini SHS se je ta povezava na Hodošu pretrgala in je do leta 1924 vlak vozil le med Hodošem in Mursko Soboto. Z veržejskim mostom in povezavo z Ormožem se je ta proga povezala čez reko Muro. Postaje so bile na Hodošu, Šalovcih, Gornjih Petrovcih in Stanjevcih.

Na Hodošu je bil vzpostavljen carinski oddelek za cestno povezavo z Madžarsko v obmejnem kraju Dávidháza. Sem je bila speljana komitatska cesta I. reda, ki se je pri križarki v Boreči odcepila od državne ceste Martjanci – Srebrni breg (Martinje). V vseh obmejnih vaseh so bili vzpostavljeni dvolastniški mejni prehodi. Sejmi so bili na Hodošu in v Križevcih.

¹⁵ Prekmurje (sreza Murska Sobota in Dolnja Lendava v Sloveniji). Seznam občin po političnih okrajih z navedbo raznovrstnih podatkov. Sestavil Gašpar Lipovšek, srezki poglavar v M. Soboti, 1927. Tisk in zaloga »Tiskarne Panonija« v Murski Soboti.

¹⁶ A. Ružič, Kronika osnovnih šol v sedanjih občini Gornji Petrovci, str. 47, Murska Sobota 2001.

Tabela upravne ureditve po občinah leta 1921:

OBCINA SLOVEN. IME	STARO IME	MADŽARSKO IME	POŠTA	OROŽNIŠKA POSTAJA
Adrijanci	Adrianc, Fölsö Sal seu Odriáncz	Andorháza	Petrovci	Hodoš
Boreča	Boracza	Borháza	Petrovci	Gornji Petrovci
Budinci	Büdingcz,	Büdfalva	Veliki Dolenci	Hodoš
Čepinci	Csepincz, Czöpéncz	Kerkafö	Petrovci	Gornji Petrovci
Domanjšovci	Domonkosfa, Domanjševci	Domonkosfa	Križevci	Križevci
Gornji Petrovci	Petrocz, Felsőpetrócz, Nedela	Péterhegy	Petrovci	Gornji Petrovci
Hodoš	Hodos	Örihodos	Hodoš	Hodoš
Košarovci	Kosárháza, Korbkaus	Kosárháza	Križevci	Križevci
Križevci	Totkersztur	Tótkersztur	Križevci	Križevci
Krplivnik z naseljem Domaföld	Kiskapornak	Kapornak	Hodoš	Hodoš
Kukeč	Kücssecs, Kükecz	Ujkökényes	Križevci	Križevci
Lucova	Luczova	Lakháza	Petrovci	Gornji Petrovci
Mali Dolenci	Dolincz Kisdolinzc	Kisdolány	Veliki Dolenci	Hodoš
Markovci	Márkócz	Marokrét	Petrovci	Hodoš
Neradnovci	Neradnócz, Moranovec, Máránovci	Nádorfa	Petrovci	Gornji Petrovci
Panovci	Panannocz	Uriszék	Križevci	Križevci
Peskovci	Peszkocz, Pečkoc	Petőfa	Križevci	Gornji Petrovci
Stanjovci	Stannocz, Stanyocz, Sztanyócz	Kerkaszabad- hegy	Petrovci	Gornji Petrovci
Šalovci	Sal, quea olim erat oppidum Sall, Saál	Sal	Veliki Dolenci	Hodoš
Šulinci	Süllincz, Šulinci	Sándorvölgy	Petrovci	Gornji Petrovci
Trdkova z naseljem Martinje	Türke, Turken, Martinya	Magasfog	Gornja Lendava	Gornja Lendava
Veliki Dolenci	Dolincz, Nagydilincz	Nagydolány	Veliki Dolenci	Hodoš
Ženavlja	Gyenaula, Žanavla	Gyanafa	Petrovci	Gornji Petrovci

Tabela prebivalstva leta 1921:

OBČINA	POVRŠINA			ŠTEVILO PREBIVAL. V LETIH			ŠTEVILO HIŠ 1. 1921	PREBIV. PO SPOLU	
	ha	a	m ²	1698	1910	1921		M	Ž
Adrijanci	532	92	67	28	409	407 (76*)	96 (4,2**)	197	210
Boreča	346	44	92	23	289	303 (88*)	52 (5,8**)	161	142
Budinci	615	32	19	17	308	340 (55*)	77 (4,4**)	162	178
Čepinci	919	70	51	135	812	782 (85*)	163 (4,8**)	388	394
Domanjšovci	328	69	12	55	328	358 (109*)	57 (6,7**)	181	177
Gornji Petrovci	521	23	89	40	422	391 (75*)	94 (4,5**)	198	193
Hodoš	1275	28	41	53	496	471 (37*)	113 (4,2**)	232	239
Košarovci	287	55	74	19	153	158 (55*)	33 (4,8**)	76	82
Križevci	1341	34	31	100	1162	1117 (83*)	271 (4,1**)	573	544
Krplivnik - Domaföld	374	20	28	14	232	252 (67*)	51 (4,9**)	125	127
Kukeč	333	49	05	20	292	285 (86*)	72 (4,0**)	138	147
Lucova	261	73	92	15	243	224 (86*)	51 (4,8**)	115	109
Mali Dolenci	232	27	54	-	133	136 (59*)	29 (4,7**)	69	67
Markovci	778	84	95	130	586	612 (79*)	130 (4,7**)	292	320
Neradnovci	417	64	90	32	322	332 (80*)	64 (5,2**)	156	176
Panovci	349	98	00	16	224	210 (60*)	50 (4,2**)	94	116
Peskovci	374	58	94	15	205	200 (53*)	54 (3,7**)	99	101
Stanjovci	679	93	07	38	467	494 (73*)	103 (4,5**)	240	254
Šalovci	1569	56	92	105	1070	1009 (64*)	254 (4,0**)	483	526
Šulinci	562	64	75	20	467	506 (90*)	95 (4,9**)	252	254
Trdkova – Martinje	859	93	16	132	825	735 (86*)	137 (6,0**)	388	347
Veliki Dolenci	518	52	78	100 - V,M	420	397 (77*)	98 (4,3**)	190	207
Ženavlja	351	09	14	30	428	409 (117*)	77 (5,3**)	219	190

* povprečna gostota prebivalstva na km²

** število članov gospodinjstva

Zbir podatkov na površinah sedanjih občin.:Stran 9 10.10.2009

SEDANJA OBČINA IN SKUPAJ	POVR ŠINA (km ²)	ŠTEVILO PREBIVALCEV			POV. GOS- TOTA	ŠTE- VILO HIŠ	ČL./ GOS- POD.	M	Ž
		1698	1910	1921					
G. Petrovci	72,21	528	5908	5771	80	1186	4,9	2906	2865
Hodoš	16,50	67	728	723	44	108	6,7	357	366
Šalovci	49,62	542	3657	3634	73	808	4,5	1765	1869
SKUPAJ	138,33	1137	10293	10128	73	2102	4,8	5028	5100

Narodnostna sestava leta 1921:

OBČINA	ŠT.PREB.	SLOVENC	MADŽARI	NEMCI	CIGANI	DRUGI
Adrijanci	407	407				
Boreča	303	303				
Budinci	340	329	9	2		
Čepinci	782	782				
Domanjšovci	684	86	595			3
G. Petrovci	391	379	12			
Hodoš	471	76	393			2
Košarovec	158	158				
Križevci	1117	1090	21	3		3
Krplivnik	252	11	235			6
Kukeč	285	274			11	
Lucova	224	224				
Mali Dolenci	136	133	3			
Markovci	612	604	2	6		
Neradnovci	332	332				
Panovci	210	210				
Peskovci	200	200				
Stanjovci	494	489	2	2		1
Šalovci	1009	919	36	2	24	28
Trdkova	735	735				
Vel. Dolenci	397	383	11	3		
Ženavlja	409	397			12	

Verska sestava in šole leta 1921:

OBCINA	ŠTEV. PREB.	RIMO-KATOL	EVAN-GELIČ.	KAL-VINI.	IZRA-ELITI	KATEG ŠOLE	ŠOLOOB. OTROK	ŠOLO OBIS.
Adrijanci	407	29	378			držav. 1	40	40
Boreča	303	179 cer.	124				-	-
Budinci	340	335	5			obč. 1	57	57
Čepinci	782	747	35				-	-
Domanjšovci	684	44	582	54	4	evang. 1	143	142
G. Petrovci	391	40	346		5	evang. 1	56	56
Hodoš	471	70	300	94	7	ev1,2 m	99	97
Košarovci	158	9	149				-	-
Križevci	1117	28	1080	2	5	ev2,2 vz	273	243
Krplivnik	252	52	150	50			-	-
Kukeč	285	274					-	-
Lucova	224	6	218				-	-
Mali Dolenci	136	132	4				-	-
Markovci	612	602	10			dr3,vz3	192	189
Neradnovci	332	74	258				-	-
Panovci	210	6	204				-	-
Peskovci	200	3	197				-	-
Stanjovci	494	16	478			držav. 1	73	73
Šalovci	1009	349	651	1	8	rk.1,ev.1	71+34	69+29
Trdkova	735	735				držav. 2	152	152
Vel. Dolenci	397	384	7		6	r.k. 2	75	74
Ženavlja	409	40	369			držav. 3	147	147